

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SANCTI|| IOANNIS|| DAMASCENI OPERA,||

Johannes <Damascenus>

Parisiis, 1577

De his qui pecunias fœnori dant, & accipiunt. cap. lxxxviii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71880)

A In impiorum manus iusti quoque per sepe traduntur: non ut illi honorentur, sed ut horum virtus exploretur.

Fieri non potest, ut qui probè & ex virtute viuunt, apud omnes bene audiant. Fieri nequit, ut qui virtuti dat operam, non multos hostes habeat. Chryf.

DE HIS QUI PECUNIAS FOENORI
dant, & accipiunt. CAP. LXXXVIII.

B I PECUNIAM mutuam dederis populo meo pauperi, qui habitat tecum, nõ vrgebis eum quasi exactor, nec vsuris opprimes. Exod. 22.
Viuet frater tuus tecum. Argentum enim tuum non dabis ei ad vsuram, & frugum superabundantiam non exiges. Leuit. 25.

Dabis proximo tuo mutuum, quo eum indigere perspexeris. Et non mœrebis in corde tuo, cum das ei. Et benedicet tibi Dominus. Non fcenerabis fratri tuo ad vsuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem. Cum repetes à proximo tuo rem aliquam, quam debet tibi, non ingrediens domum eius, ut pignus auferas: sed stabis foris, & ille tibi proferet quod habuerit. Sin autem pauper est, non pernoctabit apud te pignus, sed statim reddes ei ante Solis occasum: ut dormiens in vestimento suo benedicat tibi, & habeas iustitiam coram Domino Deo tuo. Deut. 15.

C Mutuabitur peccator, & non soluet: iustus autem miserebitur, & retribuet. Psal. 36.
Iocundus homo, qui miseretur & commodat. III.

Qui coaceruat diuitias vsuris & fcenore, in pauperes congregat eas. Pauper & creditor obuauerunt sibi: vtrumque speculatur Dominus. Pro. 28.

Nõ sit manus tua porrecta ad accipiendum, & ad reddendum collecta. Nõ sit fcenerari homini fortiori te: quod si fceneraueris, quasi perditum habe. Mutuam pecuniam da proximo tuo in tempore necessitatis ipsius. Multi tanquam lucrum existimarunt mutuam pecuniam: & exhibuerunt molestiam iis, à quibus adiuti fuerant. Grauius sunt hæc homini haberi sensum, correptio domus, & improprium fceneratoris. Eccli. 4. 8.

D Petenti te da, & volenti mutuare à te, ne auertaris. Mat. 5.
Si mutuam dederitis iis, à quibus speratis recipere, quæ vobis gratia est? nam & peccatores peccatoribus mutuantur, ut eadem accipiant. Luc. 6.

Re vera extrema cuiusdam inhumanitatis est, illum rerum necessariorum penuria laborantem subleuare vitæ causa mutuam pecuniam postulare: hunc autem sorte contentum non esse, verum ex pauperis calamitatibus prouentus sibi atque opes conflare. Etenim Christus aperte nobis hoc edixit, Volentem abs te mutuari ne auerferis. At auarus, cum hominem præ inopia ad genua sua prouolutum, supplicentem, nihil non humiliter facientem ac loquentem cernit, indigna ipsius calamitate non commouetur, non naturam considerat, non precibus cedit, sed immotus ac rigidus perstat, non precibus victus, non lacrimis fractus, sed in negatione perseverans, deiecerans, ac cum execratione asserens se in summa prorsus inopia versari, atque etiam circumspicere, num quem, qui sibi mutuetur, nancisci queat, ac iurciurando interposito mendacium confirmans: malum videlicet crudelitatis quæstum à periurio sibi colligens. At posteaquam is, qui mutuam pecuniam poscit, fcenoris meminit, & pignora nominat, tuam demum remisso supercilio arridet, ac fortasse paternam amicitiam commemorat, cumque & familiare, & amicum appellat. Vi debimus, inquit, num quid nobis recõdite pecunie sit. Est autem penes me deposita ab amico quodam, qui eam mihi quæstus causa commẽdauit. Verum ipse quidem graues ob eam vsuras præscripsit: nos autem omninõ aliquid remitemus, ac minori fcenore daturi sumus. Hæc ille simulans, atque huiusmodi sermone miserum demulcens & inescans, syngraphis eum cõstringit, ac præter egestatem, qua iam premebatur, erepta quoque ipsi libertate discedit. Nam qui fcenoris iis, quæ per solueri non potest, sese deuinxit, perpetuam seruitutem vltro subiit. Heus tu, opes

D. IOANNIS DAMASCENI

Et proventus ab inope quæris? Si diuitias tuas augere poterat, quid tandem ad fores tuas quærebat? Auxilij nanciscendi causa veniens, hostem inuenit: remedia quærens, in toxicum incidit. Pro eo atque ipsius egestatem subleuare oportebat, tu contra ipsius penuriam conduplicas: id nimirum agens, ut ex eo, qui omnibus facultatibus destituitur, commodum decerpas.

Fœnerari, Mendacij origo est fœnerari, ingratitude, perfidie, periurij causa. Non illi noctes quietem ferunt, non splendidus est dies, non sol iucundus: sed vitam ægrè fert: dies, ut ad origo est. prestitum diem properantes, odit: menses, ut fœnorum parentes, perhorrescit. Si dormiat, in somnis capiti suo imminentem creditorem cernit. Si vigilet, cogitatio ipsius & cura in fœnore defixa est. Creditor enim, inquit Scriptura, & pauper obuiantur sibi: visitationem vtriusque facit Dominus. Ille canis instar ad prædam accurrit: hic, velut cæca præda, congressum expauescit. Fiduciam enim ipsi egestas adimit. Vtrique in digitis calculi sunt: illo ob vsurarum incrementum gaudente, hoc autem ob calamitatum cumulum ingemiscente. Bibe aquam de cisternis tuis, hoc est facultates tuas circumspecte. Noli ad alienos fontes proficisci, sed vitæ solatia ex fluentis tuis tibi collige.

Pro. 29. Ad alienas fores ne te conferas. Angustus enim reuera est puteus alienus. Præstat studio atque industria sensim egestatem mitigare, quam alienis opibus repente subuectum, postea facultatibus omnibus spoliari. Si enim habes unde reddas, quid non præsentem egestatem his subsidiis dissoluis? Si autem unde persolvas, non suppetit, malum malo curas. Noli quam ut committere, ut te creditor obsideat. Noli pati, ut fera cuiusdam instar ad prædam exquiraris, & inuestigeris. Mendacij origo est fœnerari. Alia sunt verba eius, qui pecuniam accipit, & alia eius, à quo ea reposcitur. Utinam tum obuius tibi non fuisset. Lam subsidia, quibus me necessitate liberarem, inuenissem. An non tu mihi inuito pecunias in manu iniiecisti? Suberatam etiam tuum aurum erat, atque adulterini numi. Quocirca, siue amicus sit, qui fœnerat, ne amicitia ipsius iacturam facias: siue hostis, ne te inimico obstringas. Postquam aliquantisper ob alienas opes cristas sustuleris, patrimonio quoque tuo excides. Pauper es nunc? At liber. Vbi autem pecuniam fœnore acceperis, nec diues eris, & insuper tibi libertas adimetur. Creditoris enim seruus est, qui fœneratus est, & quidem seruus mercenarius, acerbissimo ministerio fungens. Canes, cum acceperint, leniuntur: creditor autem, cum accipit, acrius incitatur. Nec enim latrare desinit, sed amplius requirit. Si iusiurandum interponas, diffidit: suppellectilem tuam excutit, contractus tuos perscrutatur. Si è domo prodeas, ad se te trahit, ac distorquet. Si autem domi te abditum teneas, pro foribus astat, easque pulsat. Coram vxore pudorem tibi inuenit: coram amicis contumeliam infert: in foro præfocat: in festis tibi infaustus occurrit: acerbam denique tibi vitam reddit. At, inquis, ingens me necessitas adigit: nec alia ratione pecunias nancisci queo. Quid autem tibi prodest hodiernum diem differre? Rursus enim paupertas instar celexirimi cursoris ad te veniet, & eadem necessitas non sine cumulo aditura est. Fœneratitia enim pecunia non miseriam hoc affert, ut prorsus incommodis libereis: sed exiguam dumtaxat anxietati tuæ morans tollit, sed producit.

Fœnus nō moratur. Tis, ni fallor, ob mali fecunditatem ita appellatus est. Vnde enim alioqui? Vel etiam fortasse **hæss** nuncupatur, ob dolores & molestias, quas eorum, qui fœnerantur, animis afferre solet. Quemadmodum enim parturigo ei que enititur, sic etiam prestitutus fœnoris dies debitori astat. Fœnus super fœnus, malorum parentum mala soboles. Quin viperini quoque fœtus vsurarum partus dici queant. Ut enim viperas aiunt ex se materno ventre in lucem edi: eodem modo fœnora ex se debitorum domibus procreantur.

Usurariū partus viperini fœtus dici possunt. Da pecuniam, quam domi conditam habes, nullis eam fœnorum accessionibus grauaris. Sic vtrique bene erit. Nam & tibi tuò custodietur: & is, qui acceperit, lucrum ex vsu consequetur. Quòd si accessionem quæris, ea contentus esto, que tibi à Domino profectura est. Ipse tibi pauperum nomine fœnus persoluet. Ab eo, qui verè benignus est, benigna expecta. Nam que alioqui accipis, nullum extrema crudelitatis gradum post se relinquunt. Ex calamitatibus questum facis, ex lachrimis pecuniam colligis. Eum, qui nudus est, præfocas: eum, qui fame laborat, verberas. Nusquam misericordia: nulla necessitudinis illius, que tibi cum calamitoso homine intercedit, cogitatio animo obuersatur.

Atque

A Atque interim ea lucra, quæ hinc ad te redeunt, benigna & humana nominas? Væ qui dicunt amarum dulce, & inhumanitatem humanitatem appellant.

Hecatoſtologi & decatoſtologi (hoc eſt centeſimas vel decumanas uſuras legētes) nomina vel ipſo auditu horrenda, & menſtrui exactores, non ſecus ac demones illi, qui comitiales morbos inferunt, luna quaque vertente pauperes aggrediuntur. Pernicioſum u-
trique munus, hoc eſt tam danti, quam accipienti: hunc nimirum facultatum, illum autem danti quæ
anima detrimento efficiens. Agricola, cum ſpicam acceperit, ſemen ruruſum ſub radice
non inueſtigat: tu autem & fructus habes, nec tamen à veteri ſorte abſtines. Sine terra
plantas: ſine ſemente meſſem facis. Incertum eſt, cuiam colligis. Quinam ſit ille, qui in
ſuris lacrimas fundat, perſpicuum eſt: quis autem ex opibus hinc partis fructum perce-
piturus ſit, in dubio eſt. Incertum quippe eſt, num aliis opum voluptatem relicturus ſis, cum
ipſe tibi perniciem eam, quæ ex iniuſtitia oritur, cumulaueris. Quæ cum ita ſint, nec eum,
qui abſ te mutari uult, auerſare, nec ruruſus pecuniã tuam ad uſuram da: quò tam ex ve-
teri, quam ex nouo Teſtamento, quæ tibi uilia ſunt, edoctus, cum bona ſpe ad Dominum
abſcedas, bonorum operum fœnus illic recepturus.

Fœnus tã
sum eſt.
Diſimile

B Cum debitores ſuos homines inuenerint, perinde lætitia geſtiunt, ac ſi prædam nacti fuiffent: nihilque non faciunt, quò totum auferant. Quòd ſi per debitorum egeſtatem id eis minime liceat, tum demum iram pecuniarum cauſa conceptam in erum. oſum miſerorum corpus effundunt, ferientes eos & excruciantes, atque innumeris malis afficientes.

Iniquam ſyngrapham, ô homo, conſerpe, ut hac ratione peccatum tuum ſoluatur. Grauiſſimarum uſurarum conſeſſionem oblitera: ut terra, ea, quæ conſueuit, pariat. Aere enim & auro atque inſœcundis rebus præter naturam parientibus, ea, quæ ſuapte natura parit, ſterilis efficitur, atque in habitatorum poenam hac poena mulctatur, ut nullos fructus ferat.

uſura ſte-
rilitatum
plerique
cauſe ſunt

C Quonam igitur modo alar, dicit aliquis? Manus habes, artem habes. Operam tuam loca, miniſtra. Multæ parandi victus rationes ſunt, multa ſubſidia. At imbecillitate laboras? Mendica ab iis, qui opibus abundant. At turpe eſt petere. Turpius certè, cum mutuatris fueris, non reddere. Formica nec ſtipem petens, nec mutuo accipiens, ali poeſt: apicula cibi ſui reliquias regibus impertit: quibus tamen nec manus, nec artes natura conceſſit: tu uerò homo, animal ſolers & ingenuoſum, nullam ex omnibus artem inuenies, unde victum tibi compares?

D O quantum hominum numerum aliena bona perdiderunt! Quot homines uelut per ſonnum locupletes effecti, grauiffimis damnis affecti ſunt! At multi, inquis, ob æs alienum contractum ad diuitias peruenerunt. Plures autem, ut opinor, laqueo uitam finiuerunt. Tu uerò eos quidem, qui opibus aucti ſunt, proſpicias: eos autem, qui laqueo mortem ſibi conſciuerunt non enumeras, qui uidelicet repetita pecunia ignominiam non ferentes, ſuſpendio interire potius habuerunt, quam cum probro & infamia uiuere. Miſerandum ſpectaculum ego uidi, pueros ingenuos paternorum debitorum cauſa uenales ad forum raptos. Opes filius tuis relinquere non poteſt? Ingenuitatem ipſis ne inſuper eripias. Nemini unquam patris paupertas crimini data eſt: æs autem alienum à patre cõflatum in carcerem ducit. Ne ſinas ſyngrapham, tanquam paternam execrationem, ad filios & nepotes delabi.

Miſerum
ſpectacu-
lum.

E DE DOMINIS, ET PATRIBVS FAMILIAS:
& quòd eos non graues & acerbos, ſed lenes iis, quibuſcum verſantur, eſſe oporteat.
CAP. LXXXIX.

Qui conturbat domum ſuam, poſſidebit uentos.
Noli eſſe tanquam leo in domo tua, ſubuertens domeſticos tuos.
Si eſt tibi ſeruus, ſit tibi quaſi anima tua: quaſi fratrem, ſic eum tra-
cta: quoniam in ſanguine animæ comparatiſti illum. Si læſeris eum iniuſte, in fugam conuertetur. Et ſi abieſ effugerit, quem quæras, & in qua via quæras illum, neſcis.

Prou. 11.
Eccli. 4.
33.